

Galilejsko more i Crkva Petrova prvenstva, Tabgha

Oko tri kilometra zapadno od Kafarnauma, prema kršćanskoj tradiciji, nalazi se mjesto gdje je Isus umnožio pet kruhova i dvije ribe kako bi nahranio golemo mnoštvo; gdje je održao govor na gori, koji počinje s blaženstvima; i gdje se također i pojavio pred Apostolima nakon Uskrsnuća, omogućivši im drugi čudesni ulov riba i potvrđujući svetog Petra kao glavu Crkve.

14.12.2012.

Tragovima vjere

Nekoliko je mjesta u Svetoj zemlji toliko izravno povezano s Novim zavjetom poput Jezera Gennesaret (Genezaret), također nazvanog Galilejskim morem, te Tiberijadskog jezera. Na drugim je mjestima dvije tisuće godina povijesti donijelo dramatične promjene u topografiji – izgrađene su, uništene, ponovo izgrađene, nadograđivane ili prenamijenjene crkve, svetišta i bazilike; mnoga su sela i gradovi postali velegradi, dok su druga nestala; pojavile su se ceste, i male i velike i autoceste... Ali dok okolica Genezaretskog jezera trpi ovakve promjene, okoliš ostaje gotovo nepromijenjen; kontemplacija pojedinih scena donosi mir našim očima i osvježava naš duh,

ispunjavajući dušu nekim neopisivim osjećajem; sjećanje na Isusa i jeka njegovih riječi koja se još uvijek zadržava u zraku, uzdižu putnika iznad sadašnjosti.

Međutim, ovo područje nije uvijek bilo tako mirno. Dok je Isus hodao ovim putevima, oko jezera je bilo tek desetak gradova, bilo po samoj obali bilo u okolnim brdima. Između njih postojao je uspješan posao i bezbrojni prelasci lađama preko jezera. Nijedan od tih užurbanih gradova nije preživio do danas. Samo se moderni grad Tiberijada prisjeća rimskoga grada istoga imena koji je utemeljen početkom prvoga stoljeća, na sjeveru. Možemo dobiti sliku gradova koje je Isus poznao, ali samo po njihovim ostacima.

Bogatstvo regije proizlazi na prvom mjestu iz obilja ribe u jezeru, koje se proteže dvadeset jedan kilometar od sjevera prema jugu i dvanaest

kilometara najviše u širinu s prosječnom dubinom od četrdeset i pet metara. Voda u njega pristiže većinom iz rijeke Jordan, uz još neke izvore koji se nalaze blizu jezera ili čak izviru u samo jezero. Najčešća vrsta ribe u njemu je kovač, također poznata i kao riba svetog Petra.

Drugo glavno sredstvo uzdržavanja bila je agrikultura. Na 210 metara ispod razine mora, područje ima tople zime i proljeća s iznimno visokim temperaturama većinu ljeta. Povjesničar Flavije Josip svjedoči plodnosti ove regije u prvom stoljeću: „ova je zemlja toliko plodna da na njoj mogu rasti sve vrste usjeva te prema tome stanovnici ovdje sade svaku vrstu biljaka; zrak je takve temperature da se jako dobro slaže s brojnim različitim vrstama. Orasi, koji općenito pripadaju hladnijim klimama, ovdje cvjetaju u izobilju. Tu su također i palme, koje najbolje rastu u toplim klimama; a pokraj njih

rastu smokve i masline koje inače zahtijevaju ugodnije temperature. Može se reći da ovdje sama priroda ponosno tjera biljke koje su prirodno jedna drugoj neprijatelj, da se slažu; to je sretan sukob godišnjih doba, kao da svako od njih ovdje polaže pravo; jer ova zemlja ne samo da donosi sve vrste jesenskih plodova u izobilju, već ih zaista dugo i čuva; opskrbljuje ljude s osnovnim voćem, s groždem i smokvama neprestano, tijekom deset mjeseci u godini, te ostalim voćem kada sazrije tokom godine; jer uz dobru temperaturu zraka, također je i vrlo živim izvorima vode natopljena. Ljudi ove zemlje zovu taj izvor Kafarnaum. Neki su mislili da je jedan od odvojaka Nila jer se u njemu nalaze jednake ribe kao i u jezeru u blizini Aleksandrije“ (Josip, *Židovski ratovi*, knjiga 3, poglavlje 10).

Najvrjedniji ostaci prisutnosti našega Gospodina u ovom području nalaze

se na sjevero-zapadnoj strani Genezaretskog jezera, u okolici Kafarnauma. U početku svoga javnoga života, napuštajući Nazaret, Isus je Kafarnaum, maleni ribarski gradić u kojem su živjeli neki od Dvanaestorice i njihovi rođaci, učinio svojom drugom kućom. Postoje brojna različita mjesta u ovom području koja zahtijevaju pozornost, tako da će o njima tokom godine govoriti nekoliko članaka.

Zapadno od Kafarnauma

Sadašnje putovanje započinje u mjestu Tabgha. To je tri kilometra zapadno od Kafarnauma, proteže se nekoliko hektara u unutrašnjost, prema okolnim brežuljcima. Arapsko ime „Tabgha” očito je izvedeno od bizantinskog imena *Heptapegon*, što na grčkom znači „Sedam izvora”, misleći na izvore koji su tada, kao i danas, izvirali. Prema tradiciji koji su kršćani njegovali sve od Isusova

vremena, ovdje je umnožio pet kruhova i dvije ribe kako bi nahranio golemo mnoštvo (usp. Mt 14:13-21; Mk 6:32-44; Lk 9:12-17; Iv 6:1-15); ovdje je održao govor na gori, koji počinje s blaženstvima (usp. Mt 5:1-11; Lk 6:17-26); a ovdje se također i pojavio pred Apostolima nakon Uskrsnuća, omogućivši im drugi čudesni ulov riba i potvrđujući svetog Petra kao glavu Crkve (usp. Iv 21:1-23). Ove tri epizode u životu našega Gospodina dogodile su se u razdaljini od oko stotinu metara.

Jedan zapis koji se pripisuje hodočasniku po imenu Egeria (ili Etheria), koji je Palestinu posjetio u četvrtom stoljeću, nudi nam elokventno svjedočanstvo o kršćanskim sjećanjima na Tabghu. „Nedaleko od Kafarnauma mogu se vidjeti kamene stijene na kojima je Gospodin sjedio. Tamo, pokraj mora, nalazi se otvoreni prostor prekriven travom i s mnogo palminog drveća, a

pokraj istog tog mjesta izvire sedam izvora s obiljem vode. Ovdje je Gospodin nahranio mnoštvo s pet kruhova i dvije ribice. Kamen na koji je Isus postavio kruh učinjen je oltarom. Pokraj zidova crkve nalazi se cesta gdje je Matej imao svoju tezgu za skupljanje poreza. Iznad pokrajnjeg brda je mjesto gdje se Gospodin popeo kako bi proglasio blaženstva.” (Ovaj se tekst nalazi u *Liber de Locis Sanctis*, kojeg je napisao sveti Petar Đakon, redovnik u Monte Cassino, 1137.godine)

Sada možemo pogledati prvo mjesto koje navodi Egeria, „kamene stijene na kojima je Gospodin sjedio.” Ova se tradicija odnosi na mjesto s kojeg je uskrsnuli Isus rekao apostolima da bace mreže na desnu stranu broda, kako čitamo pri kraju evanđelja svetog Ivana. „Bijahu zajedno Šimun Petar, Toma zvani Blizanac, Natanael iz Kane Galilejske, zatim Zebedejevi i još druga dva njegova učenika. Kaže

im Šimun Petar: "Idem ribariti."

Rekoše: "Idemo i mi s tobom."

Izađoše i uđoše u lađu, ali te noći ne uloviše ništa. Kad je već svanulo, stade Isus na kraju, ali učenici nisu znali da je to Isus. Kaže im Isus:

"Dječice, imate li što za prismok?"

Odgovoriše mu: "Nemamo." A on im reče: "Bacite mrežu na desnu stranu lađe i naći ćete." Baciše oni i više je ne mogoše izvući od mnoštva ribe.

Tada onaj učenik kojega je Isus ljubio kaže Petru: "Gospodin je!" Kad je Šimun Petar čuo da je to Gospodin, pripaše si gornju haljinu, jer bijaše gol, te se baci u more. Ostali učenici dođoše s lađicom vukući mrežu s ribom jer ne bijahu daleko od kraja, samo kojih dvjesta lakata. Kad iziđu na kraj, ugledaju pripremljenu žeravicu i na njoj pristavljenu ribu i kruh. Kaže im Isus: "Donesite riba što ih sada uloviste." Nato se Šimun Petar popne i izvuče na kraj mrežu punu velikih riba, sto pedeset i tri. I premda ih je bilo toliko, mreža se ne

raskinu. Kaže im Isus: "Hajde, doručkujte!" I nitko se od učenika ne usudi upitati ga: "Tko si ti?" Znali su da je Gospodin. Isus pristupi, uzme kruh i dade im, a tako i ribu. To se već treći put očitova Isus učenicima pošto uskrsnu od mrtvih.“ (Iv 21:2-14).

Egeria misli na crkvu na obali jezera gdje se Isus pojavio, a kasniji tekst iz 10.ili 11.stoljeća pripisuje carici svetoj Heleni izgradnju crkve posvećene apostolima, na mjestu gdje je Gospodin s njima doručkovao. Neki dokumenti, još iz devetog stoljeća, zovu je različito *Mensa Domini*, *Tabula Domini*, Crkve Dvanaest sjedala, ili Crkva Vatre, sva imena koja se odnose na obrok. Iz srednjevjekovnih spisa znamo da je crkva bila posvećena osobito prvaku među apostolima: „U podnožju brda nalazi se crkva svetoga Petra, vrlo lijepa, ali napuštena“, govori anglosaksonski hodočasnik Saewulf

1102.godine (Saewulf, *Relatio de peregrinatione ad Hierosolymam et Terram Sanctam*). Nakon različitih promjena, crkva je konačno razrušena 1263.godine. Sadašnju su izgradili franjevci 1933. na temeljima antičke kapelice, i zove se Crkva Prvenstva svetoga Petra kako bi se naznačilo mjesto na kojem je Isus potvrdio Šimuna Petra kao vrhovnog pastira svoje Crkve. „Nakon doručka upita Isus Šimuna Petra: "Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?" Odgovori mu: "Da, Gospodine, ti znaš da te volim." Kaže mu: "Pasi jaganjce moje!" Upita ga po drugi put: "Šimune Ivanov, ljubiš li me?" Odgovori mu: "Da, Gospodine, ti znaš da te volim!" Kaže mu: "Pasi ovce moje!" Upita ga treći put: "Šimune Ivanov, voliš li me?" Ražalosti se Petar što ga upita treći put: "Voliš li me?" pa mu odgovori: "Gospodine, ti sve znaš! Tebi je poznato da te volim." Kaže mu Isus: "Pasi ovce moje!" " (Iv 21:15-17).

Arheološka iskopavanja 1969.godine potvrdila su da se pod Crkvom Prvenstva svetoga Petra nalaze ostaci dviju starijih crkava. Jedna, koja datira s kraja četvrtoga stoljeća, još ima komade bijelo obojenih zidova; druga, izgrađena od kamena stotinu godina kasnije, može se vidjeti u vanjskim zidovima. Obje su crkve usidrene na stijeni koju hodočasnici nazivaju “Mensa Christi” ili “Kristov Stol”, koji se još i danas slavi ispred oltara kao mjesto gdje je Isus doručkovao sa svojim apostolima. Kamene stijene o kojima je govorio Egeria mogu se vidjeti vani, južno od kapelice, zaštićene kamenom ivicom.

Dijalog s Isusom

Sveti Lav Veliki, koji je bio Papa od 440. do 461.godine nakon Krista, napisao je komentar na dijalog između Isusa i Petra kojeg smo upravo razmatrali. Naglasio je činjenicu da je Petrova briga

usmjerena osobito prema njegovim nasljednicima. „U Petru je utvrđena snaga svih, i na taj se način pruža božanska pomoć, da se snaga koja je po Kristu zajamčena Petru, daje također i drugim apostolima preko Petra. Prema tome, nakon Uskrsnuća, Gospodin, kako bi izazvao trostruku manifestaciju ispovijedi vječne ljubavi, nakon što je blaženom apostolu Petru dao ključeve kraljevstva, na način ispunjen tajnom, tri puta kaže: Pasi ovce moje. To i sada radi bez oklijevanja, a odani pastir zapovijeda da će se Gospodinova zapovijed ispuniti, utvrđujući nas u vjeri i neprestano moleći za nas, da nas nikakva napast ne nadvlada. Ako on ovakvu brigu pokazuje iz svoje odanosti prema cijelom narodu Božjem, i svugdje, kako moramo vjerovati, koliko više neće uskratiti svoju pomoć nama, koji smo izravno od njega upućeni, koji smo blizu njegovog počivališta, gdje leži njegovo sveto tijelo?“ (Sveti

Lav Veliki, Homilija na svetkovinu svetog Petra Apostola).

Na početku svoga pontifikata, Papa Benedikt XVI također je govorio o zadaći brige nad Crkvom koju je naš Gospodin povjerio Petru i njegovim nasljednicima, i tri puta je ponavljajući molio vjernike da mole za njega i njegovu službu. „Jedna od osnovnih karakteristika pastira treba biti ljubav prema ljudima koji su mu povjereni, jednaka onoj kojom voli Krista kojem služi. ‘Pasi ovce moje’, kaže Krist Petru, i sada, u ovom trenutku, on to govori meni također. Pasti znači voljeti, a voljeti također znači biti spreman patiti. Voljeti znači davati ovcima ono što je istinsko dobro, hranu Božje istine, Božje riječi, hranu njegove prisutnosti koju nam daje u Presvetom Sakramentu. Dragi moji prijatelji – u ovom trenutku mogu samo reći: molite za mene da naučim sve više i više voljeti Gospodina.

Molite za mene, da naučim sve više i više voljeti njegovo stado – drugim riječima, vas, svetu Crkvu, svakog pojedinog od vas i vas sve zajedno. Molite za mene, da ne pobjegnem od straha pred vukovima. Molimo jedni za druge, neka nas Gospodin vodi i mi ćemo naučiti nositi jedni druge“ (Benedikt XVI, Homilija na svečanosti inauguracije svojega pontifikata, 24.travanj 2005.).

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/galilejsko-
more-i-crkva-petrova-prvenstva-tabgha/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/galilejsko-more-i-crkva-petrova-prvenstva-tabgha/)
(4.08.2025.)